

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2025-03-21

Diarienummer
3374-2025

Finansdepartementet
fi.fma.b@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss kontantutredning (FI2024/02595) svar senast 2025-05-19

Er beteckning: Fi2024/02595

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbottens län ser positivt på utredningens förslag om att stärka kontanternas roll i betalsystemet.

Länsstyrelsen tillstyrker lagändring att livsmedel, apoteksvaror och offentligt rättsliga avgifter ska kunna betalas kontant.

Länsstyrelsen är en myndighet med god kännedom om lokala och regionala förutsättningar och anser att Länsstyrelsen är lämplig att bevaka läget för grundläggande betaltjänster i länet samt utföra tillsyn av lagrum som reglerar acceptans av kontanter.

Länsstyrelsen ser behov av säkerhetshöjande åtgärder i butiker som hanterar kontanter och att utredningen inte beaktar detta i tillräcklig grad.

Bakgrund

Norrbotten är till ytan Sveriges största län och det mest glesbefolkade länet. Genom lag regleras att 0,3 procent av befolkningen får ha längre än 25 kilometer till närmaste plats för uttag av kontanter. I Norrbotten är den andelen av befolkningen 2,6 procent. I Arjeplogs kommun är andelen 24,17 procent.

För att butiker i glesbygd ska kunna hantera kontanter krävs möjlighet till deponering av dagskassa. I Norrbotten är andelen av befolkningen som har längre än 25 kilometer till en sådan plats 6,63 procent. I Pajala kommun är andelen 48,36 procent.

Avsnitt 10.1 Acceptans av kontanter

Länsstyrelsen tillstyrker tillägg i lagen om betaltjänster att livsmedel, apoteksvaror och offentligrättsliga avgifter ska kunna betalas kontant.

Riksbankens betalningsrapport 2025 visar att främsta anledningen till att företag slutat acceptera kontanter är säkerhetsriskerna som kontanthantering medför. Säkerhetsaspekten behöver därför lyftas på ett tydligare sätt och det behöver definieras hur säkerheten för butikernas personal med rimliga medel kan upprätthållas. Trygghetsskapande åtgärder är viktiga för att kontanthantering ska accepteras.

10.1.2 Tillsyn och utfärdande av föreskrifter

I förslag om lämplig myndighet för tillsyn över lagrummet tillstyrker Länsstyrelsen att Länsstyrelsen är en myndighet med god regional kännedom om infrastruktur för betalningar och vilka aktörer som ska omfattas av krav på acceptans av kontanter.

Länsstyrelsen genomför idag en rad tillsynsuppdrag och har god kännedom om tillsyn av verksamheter. Länsstyrelsen har idag även bevakningsuppdraget för grundläggande betaltjänster, vilket bidrar till myndighetens lämplighet för uppdraget.

Länsstyrelsen tillstyrker att den myndighet som utfärdar föreskrifter också bör ha god kännedom om de förutsättningar som finns lokalt och regionalt.

10.2 Kassaregisterbestämmelser under fredstida kris eller höjd beredskap

Kontanter är lagliga betalmedel och bör därför vara en del av betalsystemet även vid en kris eller höjd beredskap. För att kontanter som betalmedel ska fungera är det viktigt att möjligheten att använda kontanter inte hindras i vardagen. Idag är användningen av kontanter minskande då acceptansen av kontanter är begränsad. Det är särskilt viktigt att personer med långa avstånd till närmsta butik inte hindras att betala vid ett eventuellt bortfall i el- eller telekommunikation, även utanför kris eller höjd beredskap.

10.4 Infrastruktur för kontanter

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om tydligare krav på de banker som redan i dag omfattas av krav att tillhandahålla platser för kontantuttag samt insättning av dagskassa att vara skyldiga att erbjuda tjänster som är lämpliga och behovsanpassade för användaren.

Länsstyrelsen tillstyrker kravet att konsumenter utöver möjligheten att göra uttag av kontanter, även ska ha rätt att sätta in sedlar på konto.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att betalningsmottagare ska kunna deponera dagskassor på ett lämpligt och behovsanpassat sätt samt få tillgång till tjänster för växelkassa. Då stora delar av Norrbottens befolkning har längre än 25 kilometer till plats för deponering av dagskassa och att det finns begränsningar för mängd kontanter som kan deponeras tillstyrker Länsstyrelsen att vid en ökad mängd kontanter i dagskassa bör också möjligheten till deponering öka.

Länsstyrelsen avstyrker att Länsstyrelsen utfärdar föreskrifter som styr de tekniska kraven för infrastrukturen för konsumenternas möjligheter att ta ut kontanter och betalningsmottagares möjligheter att göra insättningar av dagskassor. Föreskrifterna bör utfärdas av en myndighet med tekniska kompetensen inom betalsystemområdet.

10.5 Riksbankens roll för ett fungerande betalningssystem

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Riksbanken ska ansvara för att sedlar och mynt ska kunna användas i hela Sverige.

10.6 PTS och Länsstyrelsernas uppdrag kring grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen avstyrker utredningens övervägande om att flytta bevakningsuppdraget till Riksbanken. Länsstyrelsen har regional och lokal kännedom som gör myndigheten väl lämpad att inhämta kunskap om grundläggande betaltjänster i länet.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att överföra utbetalning av stöd för betaltjänstförmedling till Riksbanken.

Länsstyrelsens kännedom om regionala och lokala förutsättningar bör beaktas vid lämnande av stöd till utförare av grundläggande betaltjänster samt betaltjänstförmedling.

10.9 Inkludering och digitalt utanförskap

Länsstyrelsen anser att barnrättsperspektivet saknas i delar av utredningen gällande utanförskap. Barn använder pengar i någon form, digitalt eller kontanter. Barnets kontakt med kontanter är viktig för att öka förståelsen för hur kontanter hanteras och det perspektivet saknas i analysen.

Utredningen bedömer att banker och handeln behöver göra ansträngning för att inkludera personer med digitalt utanförskap. Det framgår dock inte hur detta säkerställs genom utredningens konkreta förslag.

10.10 Räkningsbetalningar

Länsstyrelsen tillstyrker bedömningen att regeringen bör tillsätta en utredning om möjligheten att genomföra betalningar av räkningar och inlösen av utbetalningsavier med sedlar och mynt.

Individer som är i behov av att betala räkningar kontant har i dag svårigheter att göra just detta. Framför allt i glesbygd är frånvaron av serviceställen som erbjuder tjänst för betalning av räkningar kontant en utmaning för dessa individer.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Eric Lundvall som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Johanna Wallsten medverkat.